

BOEKBESPREKINGEN

HANS HEUSER. *Zahnärztliche Röntgendiagnostik*, 2e druk Joh. Ambrosius Barth. Verlag Leipzig. 206 pag., 699 ill. DM 12.80.

Verschenen is thans de tweede druk van het hierboven genoemde werk van welks eerste druk referent reeds zijn (gunstige) indrukken vermeldde in de jaargang 1953 van dit Tijdschrift op pagina 674.

Het boek is aanzienlijk uitgebreid, zowel in de tekst (met 55 pagina's) als bij de illustraties (211 meer). In het bijzonder profiteerden daarvan in het hoofdstuk „Anomalien“ de orthodontische problemen en in het hoofdstuk „Die Erkrankungen im Bereiche des Zahnhalteapparates“ de marginale parodontopathiën.

Een en ander heeft er toe bijgedragen dat dit werk nog meer geschikt lijkt voor het gebruik bij het onderwijs gezien zijn vorm en inhoud (en prijs?). Tevens is het, uitzonderingen daargelaten, een feit dat de Nederlandse student over het algemeen gesproken minder moeite heeft de leerstof op te nemen uit een boek dat in de Duitse taal is gesteld dan in één van de andere moderne talen.

Ook de algemene practicus echter die zich wat meer in de problemen der tandheeskundige röntgenologie wil verdiepen zal veel nut kunnen hebben van de bestudering van dit werk.

F. W. SPIES

Prof. ROB. E. MAYERS. *Handbook of orthodontics*, Uitg. The Yearbook Publishers. Chicago. 498 pag., prijs \$ 11.—

Dit werk van de hand van de hoogleraar in de orthodontie te Ann Arbor (Michigan) verscheen enkele maanden geleden.

In het algemeen ben ik huiverig van een handboek omdat er, als in een dictionaire, veel in staat maar dikwijls juist niet wat wij zoeken. Aan dit bezwaar is ook deze nieuwe uitgave niet ontkomen, hetgeen niet wegneemt, dat het een waardevolle aanwinst betekent voor studenten en algemene practici waarvoor dit boek is geschreven. Speciaal voor hen geeft het een algemeen overzicht dat, juist door zijn algemeenheid, nogal wat tekortkomingen, maar toch aan de andere kant een te waarderen helderheid van probleemstellingen vertoont. Men kan van opvatting verschillen over de vraag of aan de etiologie der orthodontische afwijkingen in een dergelijk handboek niet meer dan slechts 10 pagina's moet worden besteed.

Wanneer men zich op een causale therapie wil richten lijkt de behandeling van dit onderwerp wel zeer summier. Aan de diagnose, eveneens een belangrijk uitgangspunt bij het vaststellen van een orthodontisch behandelingsplan, wordt gelukkig meer aandacht besteed. Dit hoofdstuk is, ten behoeve van de algemene practicus, voldoende uitgewerkt.

Het sterkste deel van dit boek acht ik de ongeveer 140 pagina's die gewijd zijn aan de behandeling van diverse afwijkingen. De beschrijving is beknopt doch meestal goed verantwoord. Het is zeker niet zo, dat men aan de hand van de hier besproken voorbeelden een oplossing zal vinden voor alle orthodontische afwijkingen maar zij zullen ongetwijfeld het inzicht verruimen. Het is begrijpelijk – hoewel niet vergeeflijk – dat de beschrijving der toegepaste apparatuur zich in dit Amerikaanse handboek wel zeer sterk concentreert op de vaste apparaten. Erkend moet worden dat dit echter op een bijzonder duidelijke wijze is geschied.

R. W. BROEKMAN

EDWARD C. STAFNE D.D.S., F.A.C.D. *Oral röntgenologic diagnosis*, W. B. Saunders Company: Philadelphia and London 1958. 303 pag. 423 ill. \$ 14.50.

Het werk dat voor ons ter bespreking ligt munt op vele wijzen, waarvan de ene meer treft dan de andere, uit. Opvallend is direct de fraaie typografische verzorging, goede illustraties op fraai papier en een duidelijke letter, terwijl bij nadere beschouwing blijkt dat ook de inhoud aan alle daaraan te stellen eisen voldoet.

De auteur geeft blijk van een grote deskundigheid en heeft de kunst verstaan zich ter wille van de duidelijkheid en de overzichtelijkheid zekere beperkingen op te leggen, hetgeen echter niet wil zeggen, dat hij niet, daar waar hij dit nuttig en nodig acht, tot in details afdaalt.

STAFNE's boek zal veel waardering vinden bij hen die de röntgenologie tot het speciale gebied van hun belangstelling hebben gemaakt, vooral indien zij dan tevens nog liefhebber zijn van een fraai boekwerk als zodanig.

Zoals bijna alle boeken op dit terrein, kan het eerst op zijn juiste waarde worden geschat bij het gelijktijdig beschouwen der bij de betreffende tekst behorende illustraties en daarom zal hier worden afgezien van een meer gedetailleerde bespreking van de inhoud. Deze zou niet veel anders kunnen worden dan een droge opsomming der hoofdstukken.

Een persoonlijke kennismaking met dit boek kan een ieder zonder voorbehoud worden aanbevolen.

F. W. SPIES

ADOLF KRÖNCKE. *Freie Zucker im menschlichen Nüchternspeichel und deren Beziehungen zur Zahnkaries*, Sammlung Meusser, Joh. Ambrosius Barth Verlag, Leipzig. 96 blz., 30 afbeeldingen. Prijs: D.M. 11.40.

De bedoeling van de auteur is niet om een nieuwe bijdrage te leveren tot het inzicht in de bestaande cariëstheorieën, het werk houdt zich slechts bezig met onderzoek naar kwaliteit en kwantiteit der suikersoorten, die het speeksel, onafhankelijk van de voedselopname bevat.

Voor dit doel wordt gebruik gemaakt van de nieuwe en zeer gevoelige scheikundige methode der papierchromatografie.

De gevoeligheidsgrens dezer methode is 1 mg % tegenover de vroeger gebruikte reductiemethoden, waar de grens bij 7 mg % lag.

Auteur vond bij semi-kwantitatieve bepalingen een hoeveelheid van max. 2 à 3 mg % reducerende suikers (glucose en enkele pentosen), hetgeen de vele negatieve vondsten der andere auteurs, die met grovere methoden werkten, verklaart.

Daarmee werd het bestaan van de reeds door anderen veronderstelde „bloed-speeksel-barrière” voor suiker bevestigd (bloed 80–100 mg %, speeksel dus 2–3 mg %).

Ofschoon auteur een significant verschil tussen cariës-resistente en cariës-gevoelige personen vindt, waarschuwt hij zelf tegen elke voorbarige conclusie.

Het boek is, zowel methodologisch als wat eigen controle- en testmateriaal aangaat, uiterst kritisch. Al de tientallen mogelijke foutenbronnen van de experimenten worden systematisch onderzocht en één voor één uitgeschakeld. Geen onderdeel wordt verwaarloosd.

Het boek is om kort te gaan een uiterst grondig en betrouwbaar standaardwerk en is op dit terrein moeilijk te overtreffen.

Het bevat bovendien een gemakkelijk leesbare samenvatting van de huidige stand der chromatografische en andere biochemische methodes.

EGYEDI

In Somno Securitas door Prof. D. E. M. VERMEULEN-CRANCH, F.F.A.R.C.S. Inaugurale rede. 20 blz. Uitgave: De Erven F. Bohn N.V. Prijs: f1,25.

In deze oratie bij het aanvaarden van haar ambt van buitengewoon hoogleraar in de anaesthesiologie aan de Amsterdamse universiteit geeft de auteur een belangwekkend overzicht van de historische ontwikkeling van genoemd specialisme tot aan het huidige stadium van vervolmaking, waardoor de chirurg in staat wordt gesteld meer uitgebreide en ingewikkelde operaties uit te voeren dan voorheen mogelijk was.

Vooral de endotracheale uitvoering betekende een belangrijke vooruitgang, gecombineerd met de opblaasbare manchet ter voorkoming van aspiratie bij operaties aan keel- en mondholte.

De hooggeleerde schrijfster laat achtereenvolgens de verscheidenheid van vernieuwingen en verbeteringen bij de algemene gevoelloosmaking de revue passeren, welke tezamen ook voor de leek een indrukwekkend beeld geven van waartoe dit moderne specialisme de chirurgie gelegenheid biedt bij de verschillende recente toepassingen. Genoemd worden o.m.: de intraveneus toegediende barbituraten („uitermate gevaarlijk in ondeskundige handen”), beheerste ademhaling, het gebruik van curare, het welk door spierontspanning een lichte narcose mogelijk maakt en het werk van de chirurg vergemakkelijkt, het biochemische onderzoek van zuur-base evenwicht *), toepassing van de beginselen der moderne anaesthesie bij verlamming van de ademhaling bij poliomyelitis. Voorts wordt aandacht gewijd aan de toepassing van hypothermie bij de hartchirurgie, waarvoor in Amsterdam een eigen methode werd ontwikkeld, die ook door buitenlandse klinieken wordt overgenomen.

Onder auspiciën van Prof. BOEREMA blijkt in de hoofdstad de eerste opleidingsschool voor anaesthesisten te zijn gevestigd.

Dit zijn zo enkele punten, die uit de ook voor de leek begrijpbare rede worden opgesomd, waarin wordt duidelijk gemaakt hoezeer de anaesthesiologie ertoe bijdraagt om het risico van narcose en operatie zoveel mogelijk te verkleinen.

Wanneer te dezer plaatse aan de rede van Prof. VERMEULEN, die een terrein bestrijkt buiten ons gebied, niettemin aandacht is besteed, dan is het omdat in een niet ver verwijderde toekomst ook voor tandheelkundige ingrepen steeds vaker een beroep zal worden gedaan op de medewerking van de anaesthesist. Hoe voortreffelijk de plaatselijke verdoving in veel gevallen de uitvoering van extracties zonder fysieke belasting van de patiënt mogelijk maakt, zo is de emotionele spanning vaak meer dan de moderne mens meent te kunnen opbrengen. Het is van voldoende bekendheid hoezeer de narcose voor multiële extracties tot de fantasie van het grote publiek spreekt, een feit dat niet kan worden veronachtzaamd.

Zo zal in de komende jaren ook van tandheelkundige zijde in toenemende mate een beroep (moeten) worden gedaan op de specialistische medewerking van de anaesthesioloog, al was het slechts om tegemoet te komen aan de wensen van de patiënt, die van zijn gebit bevrijd wil worden zonder er zelf bij te zijn.

Onder die gezichtshoek is de oratie van Prof. VERMEULEN ook voor ons van niet alleen verwijderd belang.

P. H. BUISMAN

*) Schr.'s angelsaksische origine zal wel verantwoordelijk mogen worden gesteld voor de benaming „soda lime” i.p.v. het bij ons gangbare natronkalk.

Nederlandse Pharmacopee, Zesde uitgave 1958. Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 's-Gravenhage. 633 blz. Prijs: geb. f 38.—.

De redactie ontving een exemplaar van de nieuwste uitgave van de *Pharmacopee*, aan welke samenstelling elf bij uitstek deskundigen, w.o. een achttal hoogleraren, hun kennis en kunde hebben besteed om, na de laatste druk van de vijfde uitgave in 1951, het van overheidswege officieel gesanctioneerde artsenijboek wederom op het niveau te brengen van de stand van de wetenschap van het ogenblik.

Voor deze omvangrijke arbeid van de betreffende commissie past slechts eerbied, ook al is men niet capabel de veelheid van voor de artsenijbereidkunst in het bijzonder bestemde gegevens op hun juiste waarde te schatten.

Bij de vaststelling van de inhoud heeft de Commissie zich laten leiden door het beginsel dat slechts algemeen in ons land in gebruik zijnde geneesmiddelen moeten worden opgenomen. Ten aanzien van de talrijke nieuwere geneesmiddelen ontbreekt naar haar oordeel voldoende ervaring.

Met de soms afwijkende eisen voor veterinaire geneesmiddelen werd rekening gehouden, waarmede werd tegemoet gekomen aan wensen uit de diergeneeskundige praktijk.

Voorts zijn de benamingen der geneesmiddelen in overeenstemming gebracht met die van de internationale pharmacopee van de W.H.O. In een tabel van naamsveranderingen kan men zich dienaangaande op de hoogte stellen. Behalve de maximale doseringen zijn in deze uitgave ook de gebruikelijke doseringen opgenomen. Naast tal van nieuw opgenomen geneesmiddelen hebben ook veel stoffen, die in de vorige uitgave(n) vermelding vonden, het veld moeten ruimen.

Ten einde niet in botsing te komen met het recht van Het Nederlandsche Roode Kruis op het gelijknamige embleem, is dit teken voor geneesmiddelen, welke in een gesloten kast moeten worden bewaard, vervangen door een rood cirkelvlak.

Uiteraard is voor de tandheelkundige praktijk met zijn specifiek gereed in de handel gebrachte mengsels en specialité's de *Pharmacopee* van weinig rechtstreeks belang. Niettemin kan het van waarde geacht worden hier de aandacht te vestigen op deze voor de geneeskunde zo belangrijke uitgave in haar overeenstemming met de huidige wetenschappelijke standaard.

P. H. BUISMAN